

Nebojme se domácího vzdělávání

Autor: **VÁCLAV MERTIN**, Autor je dětský psycholog

Nový školský zákon, který platí od ledna, mimo jiné konečně zakotvuje domácí vzdělávání, tedy možnost, aby rodiče vzdělávali své dítě prvních pět let povinné školní docházky sami doma. Vzhledem k velmi rezervovanému přístupu, nebo dokonce odporu ministerstva školství i nemalé části odborné veřejnosti jde o velký úspěch. Vracíme se tak k Marii Terezii, která chápala domácí vzdělávání jako rovnocennou vzdělávací možnost s jednou jedinou zkouškou, kterou muselo složit každé takové dítě na konci základního stupně vzdělávací cesty.

Ovšem nebyli by to státní úředníci, kteří jen obtížně připouštějí možnost ztráty vlivu státu na občana a znovu tak podnikají pokusy omezit jeho práva. Povedlo se to i v případě domácího vzdělávání. A to i přesto, že několikaletý experiment, který za peníze poplatníků k této problematice realizoval Výzkumný ústav pedagogický, jasně ukázal, že domácí vzdělávání nepřináší problémy, kvůli kterým by bylo nutné měnit původní, velmi liberální podmínky.

* Nedošlo k masovému odlivu dětí ze škol. Počet doma vzdělávaných dětí je v současné době v celé ČR o něco vyšší než 300, což představuje přibližně osm setin procenta dětí vzdělávaných na prvním stupni.

* Experiment neukázal, že by děti strádaly ve složce vzdělávací, výchovné nebo sociální.

* Neprokázaly se rozdíly mezi dětmi, které vstupovaly do experimentu za původních velmi volných, neomezujících podmínek, a dětmi, kterým bylo domácí vzdělávání povoleno později za přísnějších podmínek.

* Ani při zpětném přechodu do školního vzdělávání se neukázaly problémy, které by se daly připsat domácímu vzdělávání.

Přesto se v zákoně objevily některé podmínky, které jsou zcela zbytečné a rozhodně nemají žádnou oporu ve výsledcích proběhlého experimentu.

Domácí vzdělávání povolí ředitel školy mimo jiné, když jsou zajištěny dostatečné podmínky pro individuální vzdělávání, zejména podmínky materiální a ochrany zdraví žáka. Přiznám se, že netuším, co to znamená. Nevím, jestli rodič bude muset předložit výplatní pásku nebo daňové přiznání, prokázat, že dítě má vlastní pokoj. Jak se materiální podmínky vztahují k vhodnosti domácího vzdělávání? Jestliže však tato podmínka je v zákoně, tak musí být zcela jasně, co je dostatečné a co už ne.

Podobně bude domácí vzdělávání povoleno v případě, že jsou dány závažné důvody! Neumím si představit závažnější důvody, než když se rodiče pro domácí vzdělávání sami rozhodnou.

Když žák propadne

Rodiče mají předložit vyjádření školského poradenského zařízení. Protože v takovém zařízení pracuji, kladl jsem si otázku, jak a k jakému vyjádření mám dospět. Ujišťuji, že psychologie nemá nástroje na to, aby spolehlivě předpověděla, které dítě se hodí pro domácí vzdělávání a kteří rodiče je budou dobře vzdělávat. Všiml jsem si, že doma vzdělávané dítě, které propadne, se bude muset vrátit do školy. Přitom ve školách propadají tisíce dětí a nikde není stanoveno, že bude zrušena škola nebo propuštěn učitel.

Vhodnější řešení, než nabízí zákon, není nijak složité. Stačí povolit domácí vzdělávání bez omezení každému, kdo o ně požádá a kdo není zbaven rodičovských práv. Apřípadné

korekce či ukončování domácího vzdělávání doporučuji provádět teprve na základě faktického průběhu vzdělávání. Ne dřív. Jestliže rodiče nebudou plnit smlouvu o vzdělávání, kterou sami odsouhlasili, pak není co řešit. Nehrozím se nebezpečí z prodlení. Možná si dělám zbytečné vrásky. Český člověk najde cestičky, jak se vypořádat s každým úřednickým šimlem. Jen si říkám, že jde o zbytečné šikanování.